

Průvodce diagnózou

Nádory prsu

SPOLEČNOST RADIAČNÍ
SROBF
ONKOLOGIE, BIOLOGIE A FYZIKY

Nádory prsu

Incidence zhoubných nádorů prsu u žen v dlouhodobém trendu narůstá, v posledních letech ale pozorujeme zpomalení růstu a názna stabilizace. U žen se jedná o nejčastěji diagnostikované nádorové onemocnění. V roce 2018 bylo v ČR nově diagnostikováno celkem 7 182 případů, tedy 133,1 případů na 100 000 žen, což bylo o 1,5 % méně v porovnání s předchozím rokem. Téměř 80 % nově diagnostikovaných pacientek se zhoubným nádorem prsu je zachyceno v časném stadiu (klinické stadium I a II), což úzce souvisí s příznivou prognózou tohoto onemocnění.

Chirurgická léčba (operace) je hlavní metodou léčby lokalizovaného karcinomu prsu. Často bývá následována radioterapií, která snižuje riziko návratu onemocnění v oblasti prsu, hrudní stěny a/nebo lymfatických uzlin.

Lumpektomie a parciální mastektomie jsou výkony spočívající v chirurgickém odstranění nádorové tkáně s malým lemlem okolní zdravé tkáně prsu. Tento typ zákroku zachovávající prs bývá následován radioterapií.

Mastektomie je chirurgické odstranění celého prsu. V některých případech může být následováno rekonstrukčním zákrokem. Ačkoliv to není tak časté, i po mastektomii bývá v některých případech doporučována pooperační radioterapie.

Odstranění mizních uzlin v podpaží doprovází lumpektomii a mastektomii při invazivním karcinomu, aby se ověřilo, zda uzliny také neobsahují nádorové buňky. Pokud je jedna nebo více uzlin postižených, může být doporučeno odstranění dalších uzlin a jejich ozáření.

Mastektomie i prs zachovné zákroky s následnou radioterapií jsou stejně účinnými přístupy v léčbě karcinomu prsu.

Pooperační (adjuvantní) radioterapie snižuje riziko návratu karcinomu a prodlužuje přežití. Spočívá v cíleném dodání ionizujícího záření do prsu, hrudní stěny a někdy i do mizních uzlin tak, aby byly zničeny případné nádorové buňky neodstraněné při chirurgickém zákroku.

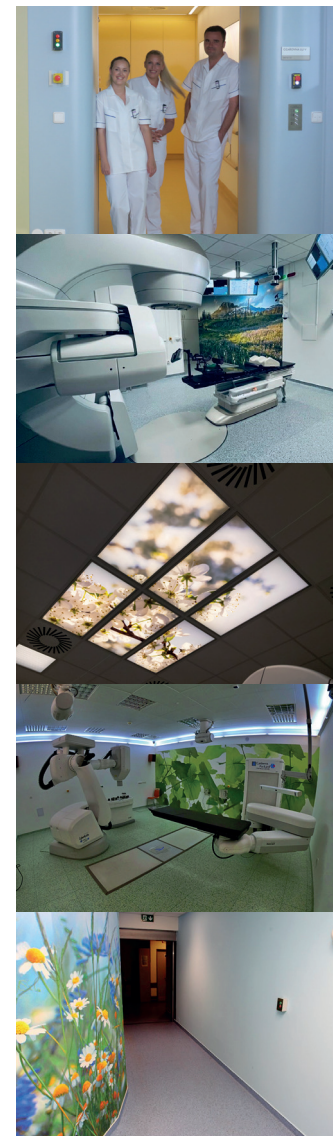
Farmakoterapie (systémová terapie) je léčba podávaná v podobě infuzí nebo tablet. Jejím cílem je zvýšení pravděpodobnosti vyléčení a prevence návratu onemocnění. Klinický onkolog určí postupy, které jsou ve Vašem případě nejvhodnější.

Chemoterapie má schopnost ničit nádorové buňky. K dosažení nejlepších možných výsledků se obvykle kombinují dvě nebo i tři léčiva. Ačkoliv se jednotlivé režimy mohou lišit, obvykle se chemoterapie podává každé dva až tři týdny po dobu několika měsíců. Někdy se chemoterapie podává před chirurgickým zákrokem ke zmenšení nádoru, v tomto případě ji nazýváme neoadjuvantní terapií.

Hormonální léčba blokuje účinky ženského hormonu estrogeneru na nádor. Bylo prokázáno, že estrogeny podporují růst některých typů nádorů prsu. Tato léčba většinou trvá několik let a spočívá v každodenním podání tablet. U mladších žen bývají v některých případech podávány jednou měsíčně také speciální podkožní injekce k potlačení aktivity vaječníků. Hormonální léčba bývá zahajována v průběhu pooperační radioterapie nebo po jejím ukončení. V případě rozšíření nemoci z původního nádoru dále do těla (při vzniku metastáz) bývá farmakoterapie hlavní metodou léčby. Váš onkolog určí, která léčiva jsou pro vás nejprospěšnější.

Ozáření celého prsu po lumpektomii a parciální mastektomii

Po lumpektomii bývá obvykle ozařován celý prs. Pokud je to nutné, jsou součástí cílového objemu i nejbližší mízní uzliny v oblasti podpaží a nad klíční kostí. Zevní radioterapie používá neviditelné záření, které prochází tělem. Procedura je nebolestivá a radiaci nelze cítit. Obvykle je radioterapie prováděna vysokoenergetickým fotonovým zářením. V některých případech se používá také elektronové nebo protonové záření. Plán radioterapie je vytvořen individuálně pro každého pacienta a je k tomu nutné CT vyšetření dané oblasti (hrudníku) v ozařovací poloze. K pohodlnému a přesnému uložení jsou využívány různé polohovací pomůcky. Na Vaši kůži budou také barevně vyznačeny orientační body, které jsou nutné pro opětovné uložení do stejné pozice. Poté je týmem odborníků připraven individuální plán ozáření. K jeho tvorbě a vyhodnocení je využívána výpočetní technika. Příprava ozařovacího plánu zabere několik dní. Radioterapie na lineárním urychlovači nebo na jiném alternativním přístroji probíhá ambulantně každý všední den od pondělí do pátku a trvá několik minut. Během léčby se bude ozařovač bezpečně otáčet kolem Vašeho těla. Celková doba léčby zabere 3 až 7 týdnů v závislosti na operačním nálezu. Výsledky posledních klinických studií naznačují, že ozáření celého prsu může být bezpečně urychleno užitím vyšších dávek v kratším celkovém čase. V některých případech zejména u karcinomu levého prsu může být vhodné plánování i každodenní ozáření v nádechu. Tato metoda snižuje dávku na oblast srdce a vyžaduje zadržení dechu. Pokud je tato forma ozáření u Vás vhodná, budete o tom informováni lékařem a radiologickými asistenty.

Zrychlené (akcelerované) ozáření lůžka nádoru prsu po lumpektomii

Probíhající studie ukazují, že některé pacientky mohou být ozářeny pouze na tu část prsu, která byla postižena nádorem. Výsledky takto cíleného ozáření jsou slibné, ale jsou stále předmětem dalších studií. O více informací požádejte svého radiačního onkologa.

Jde o ozáření aplikované v kratším časovém intervalu a může mít dva přístupy:

- Brachyterapie (vnitřní ozáření) spočívá v umístění tenkých trubiček nebo speciálního aplikátoru do prostoru, odkud byl odstraněn nádor. Těmito trubičkami nebo aplikátory se poté pohybuje drobné radioaktivní zrno, které se po dobu několika minut zastavuje na určených pozicích tak, aby se docílilo rovnoměrné dávky v celém cílovém objemu. Procedura se opakuje dvakrát denně po dobu pěti dní. Po ukončení terapie jsou trubičky vyjmuty.
- Zevní radioterapie je dodána podobnou technikou jako při standardním ozáření celého prsu, ale je zacílena pouze do lůžka po odstraněném nádoru a jeho blízkého okolí. Ozáření je aplikováno dvakrát denně během jednoho nebo dvou týdnů.

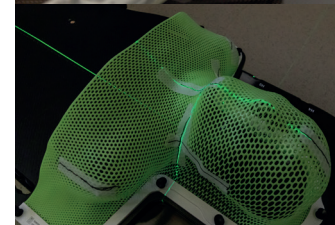
Ozáření hrudní stěny po mastektomii

I po mastektomii může být v závislosti na velikosti nádoru, velikosti bezpečnostního lemu kolem odstraněného nádoru a počtu postižených mízních uzlin indikována pooperační radioterapie, u levostranného postižení často v nádechu. Pacientky plánující rekonstrukci prsu by měly prodiskutovat dopady pooperačního ozáření s chirurgem a radiačním onkologem.

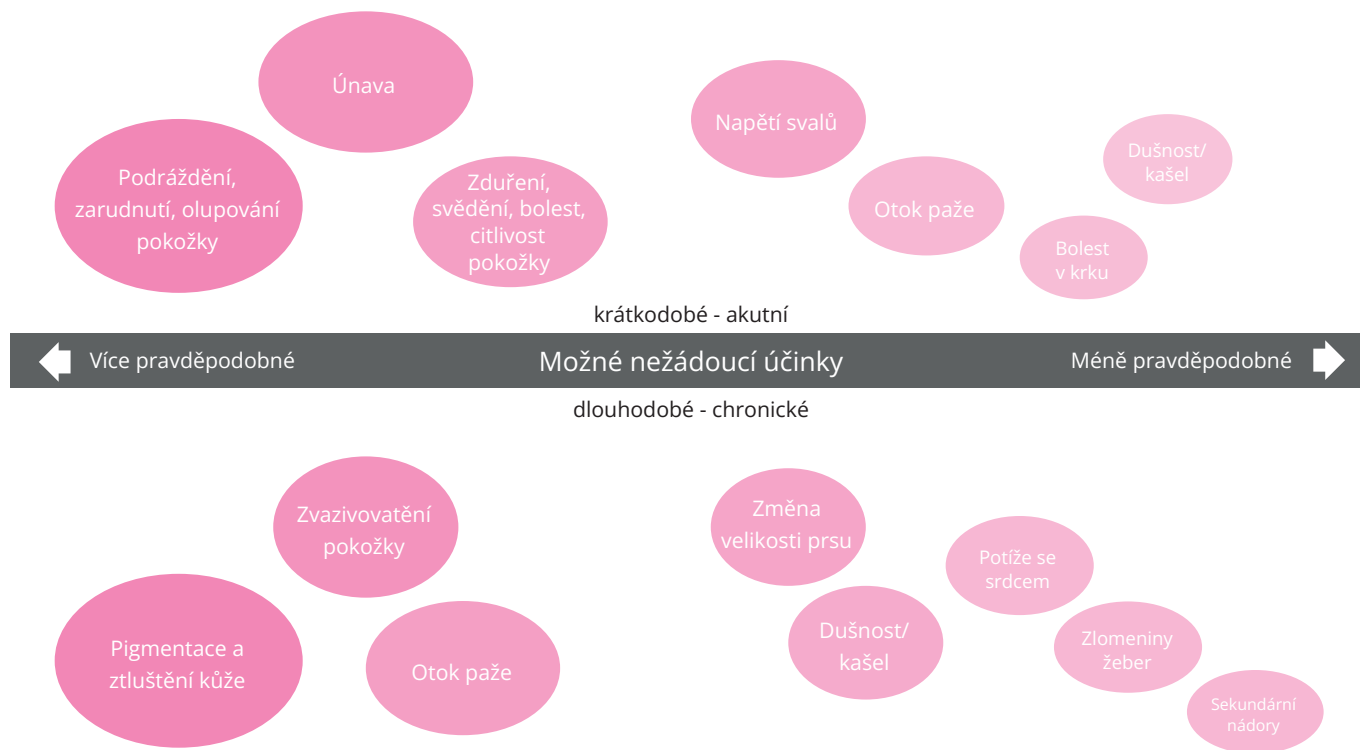
Režim v průběhu radioterapie

V průběhu radioterapie je důležité dodržovat doporučení, která mohou odvrátit nebo pomoci zvládnout potíže spojené s ozářením.

- Řiďte se doporučeními Vašeho lékaře. Informujte ho o Vašich potížích.
- V případě nejasností se nestyďte zeptat a požádat o pomoc. Žádný dotaz není hloupý.
- Dostatečně odpočívejte, ale nevyhýbejte se pobytu na čerstvém vzduchu a přiměřené aktivitě.
- Užívejte veškeré předepsané léky.
- Informujte Vašeho lékaře o veškeré medikaci, vitamínech a potravinových doplňcích, které užíváte během terapie.
- Jezte pestrou, vyváženou a zdravou stravu. Pokud máte problémy s příjmem potravy, zažíváním nebo vyprazdňováním, konzultujte je s ošetřujícím lékařem nebo výživovým poradcem.
- Pijte dostatek tekutin.
- Ozařovanou pokožku omývejte velmi šetrně teplou vodou a případně jemným mýdlem, chraňte ji před přímým sluncem. Nepoužívejte horké ani studené obklady, ale pouze krémy a masti doporučené a schválené Vaším lékařem nebo sestrou.
- Komunikujte s Vaší rodinou a přáteli. Vyrovnat se se stresem spojeným s diagnózou a léčbou pro Vás může být náročné. Podpora Vašich nejbližších a přátel Vám může pomoci.

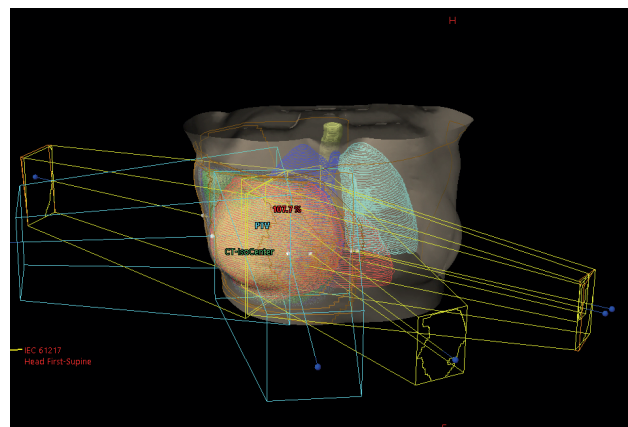

Možné nežádoucí účinky v průběhu radioterapie

* velikost polí vyjadřuje pravděpodobnost výskytu nežádoucích účinků radioterapie

* své potíže konzultujte s lékařem

Národní a komplexní onkologická centra

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice v Motole ve spolupráci s Ústřední vojenskou nemocnicí, Nemocnicí na Homolce a Proton Therapy Center Národní onkologické centrum

Fakultní nemocnice v Motole, V Úvalu 84, Praha 5
www.fnmotol.cz; tel: +420 224 431 111

Komplexní onkologické centrum Masarykova onkologického ústavu v Brně ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Brno a Fakultní nemocnicí U Svaté Anny Národní onkologické centrum

Masarykův onkologický ústav, Žlutý kopec 7, Brno
www.mou.cz; tel: +420 543 131 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Hradec Králové

Fakultní nemocnice Hradec Králové, Sokolská 581, Hradec Králové
www.fnhk.cz; tel: +420 495 831 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Královské Vinohrady

Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Šrobárova 1150/50, Praha 10
www.fnkv.cz; tel: +420 267 16 1111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Olomouc

Fakultní nemocnice Olomouc, I. P. Pavlova 185/6, Olomouc
www.fnol.cz; tel: +420 588 441 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Plzeň

Fakultní nemocnice Plzeň, alej Svobody 80, Plzeň-Lochotín
www.fnplzen.cz; tel: +420 377 103 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice s poliklinikou Ostrava

Fakultní nemocnice Ostrava, 17. listopadu 1790/5, Ostrava – Poruba
www.fno.cz; tel: +420 597 371 111

Komplexní onkologické centrum Krajské nemocnice Liberec, a.s.

Krajská nemocnice Liberec, a.s., Husova 357/10, Liberec
www.nemlib.cz; tel: +420 485 311 111

Komplexní onkologické centrum Krajské nemocnice T.Bati, a.s. Zlín

Krajská nemocnice T. Bati, a.s., Havlíčkovo nábřeží 600, Zlín
www.kntb.cz; tel: +420 577 551 111

Komplexní onkologické centrum Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem, o.z.

Krajská zdravotní, a.s. - Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem, o.z., Sociální péče 3316 /12A, Ústí nad Labem
www.kzcr.eu; tel: +420 477 111 111

Komplexní onkologické centrum Nemocnice České Budějovice, a.s.

Nemocnice České Budějovice, a.s. B. Němcové 585/54, České Budějovice
www.nemcb.cz; tel: +420 387 871 111

Komplexní onkologické centrum Nemocnice Jihlava, p.o.

Nemocnice Jihlava, Vrchlického 59, Jihlava
www.nemji.cz; tel: +420 567 157 111

Komplexní onkologické centrum Fakultní nemocnice Bulovka ve spolupráci s Všeobecnou fakultní nemocnicí a Fakultní Thomayerovou nemocnicí

Fakultní nemocnice Bulovka, Budínova 67/2, Praha 8 – Libeň
www.bulovka.cz; tel: +420 266 081 111

Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (VFN), U Nemocnice 499/2, Praha 2
www.vfn.cz; tel: +420 224 961 111

Fakultní Thomayerova nemocnice, Videňská 800, Praha 4 – Krč
www.ftn.cz; tel: +420 261 081 111

Komplexní onkologické centrum Nový Jičín, Radioterapie, a.s.

Nemocnice Nový Jičín a.s., Purkyňova 2138/16, Nový Jičín
www.nemocnicenovyjicin.agel.cz; tel: +420 556 416 180

Komplexní onkologické centrum Pardubického kraje

KOC Pardubického kraje, Kyjevská 44, Pardubice
www.kocpardubicehokraje.cz; tel: +420 466 016 411